

Õiguskantsler

Kohalikud omavalitsused

Teie nr

Meie 29.04.2020 nr 7-8/200726/2002499

Koolilõuna pakkumine kaugõppe ajal

Lugupeetud valla- ja linnavolikogude esimehed, vallavanemad ja linnapead

Lapsevanemad on õiguskantslerilt küsinud, kas vallad ja linnad peavad kaugõppe ajal pakkuma koolilõunat kõigile õpilastele. Edastame Teile teemade kaupa ülevaate vastustest. Loodetavasti on sellest abi kaugõppe ajal õpilaste toitlustamise õiguspärasel korraldamisel.

I. Koolilõunatoetuse kasutamise tingimused

Kõik vallad ja linnad saavad riigieelarvest toetust (põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ([PGS § 42 lg 2](#)), mille eesmärk on tagada koolilõuna kättesaadavus võimalikult paljudele õpilastele ([eelno 412 SE algataja seletuskiri](#)), vähendada seeläbi laste vaesust ja parandada perede toimetulekut ([eelno 689 SE algataja seletuskiri](#)).

Sel ajal, kui koolid on õppetöoks ajutiselt suletud ja õpilased on kaugõppel, ei pea kohalik omavalitsus kõiki õpilasi toitlustama. Valdadel ja linnadel on õigus otsustada, kas pakkuda koolilõunat kõigile soovijatele või vajaduse kohaselt üksnes abivajavatele õpilastele.

Kui vald või linn peab vajalikuks toitlustada kaugõppe ajal üksnes osa õpilasi, peab seda otsustama valla- või linnavolikogu ([kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lg 1 p 5](#); [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse \(PGS\) § 42 lg 5](#); [sotsiaalhoolekande seadus § 14 lg 2](#)). Kehtestatavad tingimused peavad olema selged, õiguspärased ja põhjendatud ning neist tuleb õpilasi ja nende vanemaid teavitada.

Kuna koolilõunatoetus on riigieelarveline sihtotstarbeline toetus, mida võib kasutada üksnes õpilaste koolilõuna kulude katmiseks, on lubatud seda toetust kasutada koolilastele sooja toidu pakkumiseks, aga ka toidupakkide jagamiseks. Toetust võib kasutada näiteks ka selleks, et tagada toitlustaja valmisolek jätkata pärast eriolukorda toitlustamist koolis (küsimustega pöörduge palun Haridus- ja Teadusministeeriumi poole).

II. Õpilase õigus saada koolis süüa

Kohalik omavalitsus kui kooli pidaja peab korraldama õpilaste toitlustamise koolis ([PGS § 42 lg 1](#)) õppetöö ajal ([Eesti Vabariigi haridusseaduse § 7 lg 2 p 8](#)). See tähendab, et õpilasel on õigus saada koolis süüa. Eraldi küsimus on, kas seda peab võimaldama tasu eest või tasuta.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Riik on andnud kohalikele omavalitsustele toetust koolilõuna kulude katteks. Samas on ta andnud vallale või linnale õiguse otsustada, mis tingimustel toetust kasutatakse ([PGS § 42 lg 5](#)). See tähendab, et oma olemuselt on koolilõuna mitterahaline hüvitis ([sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 14 p 1](#)). Asjaolust et riik on valdadele ja linnadele andnud toetust lähtudes õpilaste arvust ja koolilõuna arvestuslikust maksumusest õpilase kohta, ei tulene iga õpilase õigust saada tasuta koolilõunat või saada koolilõuna asemel rahalist hüvitist. Tasuta koolilõuna on reeglina võimalik siis, kui riiklikule koolilõunatoetusele lisab oma toe ka kohalik omavalitsus. Seesugust kohustust aga kohalikul omavalitsusel ei ole, sageli on see vanemal teadmata ja seepärast võib toiduraha küsimine tekitada pahameelt.

Ajal, mil koolides on õppetöö ajutiselt peatatud, toimub õppetöö kaugõppe vormis ja õpilased on kodus. Lapse heaolu eest kodus vastutab lapsevanem. Lapse eest hoolitsemine on vanema õigus ja kohustus ([perekonnaseaduse § 116](#)) ka eriolukorra ajal. See tähendab ka, et vanemal tuleb tagada, et laps saaks süüa. Peredel ei ole õiguspärast ootust, et kohalik omavalitsus aitab korraldada nende koduseid söögikordi või koolilõunaga sarnast toitlustamist, kuigi õppetöö toimub kodustes tingimustes.

III. Õpilaste toitlustuse korraldus kaugõppe ajal

On tervitatav, et kohalikud omavalitsused on eriolukorras ilmutanud paindlikkust ja kiirelt taganud kaugõppe ajal toitlustamise võimalikult paljudele õpilastele. Teatavasti on paljud pered eriolukorra tõttu juba sattunud või on sattumas majandusraskustesse.

Kuidas korraldada õpilaste toitlustamist kaugõppe ajal, otsustab iga vald või linn omal äranägemisel. Kui sooja koolilõunat pakkuda ei ole võimalik, võib selle kaugõppe vältel asendada toidupakiga. Õpilased või nende vanemad võivad ise toiduainetele järele minna. Samuti võib valmistoidu õpilasele koju viia. Silmas tuleks pidada ka õpilaste erivajadusi, sh võimalusel arvestada toiduallergiate jms.

Koolitoidu taotlemise kord peaks olema lihtne ja selge ega tohiks panna peresid toetuse taotlemisest loobuma. Läbi tuleks mõelda ka transpordikorraldus ja muud toidu kättesaadavust mõjutavad asjaolud.

Palun erinevate lahenduste kaalumisel eelistada valikut, mis vastaks kõige paremini riikliku koolilõunatoetuse eesmärgile, arvestades võimalikult paljude õpilaste heaoluga.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Haridus- ja Teadusministeerium; Sotsiaalministeerium

Atko-Madis Tammar 693 8437
Atko-Madis.Tammar@oiguskantsler.ee